

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Utkast till lagrådsremiss Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

(Ju2019/00509/L7)

Försäkringskassan begränsar yttrandet till de delar som berör vår verksamhet.

Avsnitt 8 Kostnader och andra konsekvenser

Regeringen konstaterar i utkastet att tidsbegränsade uppehållstillstånd innebär att Försäkringskassan även fortsättningsvis kommer att behöva kontrollera om den enskilde har rätt till förmåner vid fler tillfällen. Regeringen bedömer emellertid att den ökade arbetsbördan för Försäkringskassan är marginell, i jämförelse med om den tillfälliga lagen upphör att gälla.

Tillfälliga uppehållstillstånd

Sedan den 1 augusti 2017 kan den som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd få bosättningsbaserade förmåner, trots att tillståndet har upphört att gälla (5 kap. 12 § andra stycket socialförsäkringsbalken [SFB]). En första förutsättning för detta är att en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla. En andra förutsättning är att ansökan avser ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Om en ansökan om uppehållstillstånd avslås får förmåner också lämnas till dess att utlännings tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen (2005:716) har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får förmåner lämnas till dess att beslutet har vunnit laga kraft.

I ärenden gällande bosättningsbaserade förmåner för personer med tillfälliga uppehållstillstånd finns således ett extra bedömningsmoment i handläggningen, nämligen att bedöma om en förlängningsansökan kommit in i rätt tid samt på vilken grund eller med stöd av vilken lag ansökan gjorts. För att kunna göra denna bedömning krävs att Försäkringskassan kan hämta in rättvisande och tydlig information från Migrationsverket gällande en eventuell förlängningsansökan om uppehållstillstånd. Det elektroniska utbytet mellan Migrationsverket och Försäkringskassan innehåller dock inte alltid all information som behövs för handläggningen och det har visat sig i viss mån problematiskt att få sådan information från Migrationsverket på andra sätt. Försäkringskassan har för närvarande en dialog med Migrationsverket om hur informationsutbytet mellan myndigheterna kan förbättras.

Sammanfattningsvis innebär bestämmelserna i 5 kap. 12 § andra stycket SFB att Försäkringskassans administrativa börda många gånger är större i de ärenden som berör personer med tillfälligt uppehållstillstånd än i ärenden som berör personer med permanent uppehållstillstånd. Handläggningstiderna förlängs också ofta i dessa ärenden. Mot den bakgrunden delar Försäkringskassan inte regeringens bedömning att arbetsbördan för Försäkringskassan endast ökar marginellt i de berörda ärendena jämfört med om den tillfälliga lagen upphör att gälla.

En återgång till tidigare lagstiftning, där permanenta uppehållstillstånd var utgångspunkten, skulle dock kunna bidra till att fler ansöker om och får asyl i Sverige. Detta skulle i sin tur kunna leda till att fler personer ansöker om bosättningsbaserade förmåner hos Försäkringskassan. Det är dock i nuläget svårt att bedöma hur detta skulle påverka antalet inkommande ärenden hos Försäkringskassan.

Familjeåterförening

I utkastet till lagrådsremiss föreslår regeringen att den tillfälliga lagen ska ändras så att alternativt skyddsbehövande ges samma möjligheter till familjeåterförening som flyktingar. Av statistik från Migrationsverket framgår att tillfälliga uppehållstillstånd på grund av alternativt skyddsbehov beviljades ca 16 200 personer år 2016, ca 7 500 personer år 2017 och ca 3 900 personer år 2018. Det är rimligt att anta att förslaget kommer att leda till ansökningar om uppehållstillstånd på grund av anknytning till en stor andel av dessa personer. Detta skulle i sin tur leda till att fler personer ansöker om bosättningsbaserade förmåner. Någon prognos för vilken ökning av ärenden detta skulle ge upphov till hos Försäkringskassan är för närvarande svår att göra. Mot bakgrund av det antal tillfälliga uppehållstillstånd som meddelats under de senaste åren är Försäkringskassan dock av uppfattningen att detta skulle innebära en ökad administrativ börda för myndigheten som inte endast är marginell.

Beslut i detta ärende har fattats av rättschef Mikael Westberg i närvaro av avdelningscheferna Marie Axelsson, Per Eleblad, Sture Hjalmarsson, Leif Höök, Anders Liif, Lena Sandh och Alexandra Wallin, ställföreträdande avdelningschef Stefan Blom och rättslig expert Nina Stierna, den senare som föredragande.

Mikael Westberg

Nina Stierna